

kem veliko dobička dalo. Ravno to tudi pripomore, da od drevesa, katero še ni rodilo, zveš, kakšnega plemena je, da že drugo leto veš, ali zasluži drevo svojega prostora, ali ne; tako si prikrajaš dragi čas, da ni treba veliko let čakati, in na zadnje videti, da kako drevo slabega sadu rodi.

Če imaš v drevesnici drevo, katero še ni rodilo, dobiš z obročkanjem sad prihodnje leto; imaš pa drevo, katero je že več let rodilo, in ga obročkaš zavoljo večjega, lepšega in obilnejšega sadu, dosežeš svoj namen še to leto.

Obročkanje tudi pomaga, da drevo lepši vrh, in če je v koreninah slabo, močnejše korenine dobi.

Črešnje in slive brez košice.

V spomladi razcepi drevce, katero je iz košice izrastlo, od zgoraj dol na dvoje da korenin, iztrebi z gladko obrezanim lesenim klinčkom svrž, pa varno, da les debela ne raniš, potem združi razcepljeno deblo sopet vkupej, zamaži rano s cepivnim vozkom, in ovij deblo s kakim trakom, kterege pa pozneje spet odvezati moraš, kedar se je rana spet zarastla. Sad takega drevesa ima, da se boš čudil, namesto trde košice, majhno, belo in mehko bunkico, pa je za drugo navadnemu sadju svojega plemena čisto enake velikosti, okusa in lepote.

Drag. F. Ripšl.

Bučelarstvo na Ruskem.

Z bučelarstvom se prebivavci ogromnega ruskega carstva sploh in radi pečajo. Posebno so pa Malorusi v tem poslu jako marljivi in skrbni. V srednjem in južnem Ruskem se nahajajo naj večje bučelarije. V lesnatih gubernijah raskih in sibirskih je pridelek od polesnih bučel velik, večji kakor kder koli. Naseljenci po stepah se skoraj povsodi pečajo z bučelarstvom, vendar po kočevniškem načinu, raznašaje in razstavljaše ule svoje poletnega časa po stepah. Po zimih jih pa zakopavajo. V Harkovskem in Poltavskem so gospodarji, kateri imajo po 100 in več ulov. Pri razširjenosti carstva se sicer ne da letni pridelek na medu in vosku z številkami natančno povedati; vendar je vsaj mogoče nekoliko soditi po tem, da na primer cerkev pravoslavna na jedinem Ruskem potrebuje na naj manj za 1,200.000 rubljev voska na leto in da ga vrh te ogromne porabe še vendar vsako leto nad 110.000 pudov *) črez meje prodajo. Pridelek na medu mora pa z ozirom na velike potrebe medovarnic (lecetarij) vsako leto naj manj okoli pol miliona pudov iznašati. Leta 1864 se je spotrebovalo v ruskih medovarnicah 227.765 veder meda.

Včelar.

O g l a s.

Izvrsten svilo- in sadjerejec g. D. Čolnik oznanja s tem, da še ima lepega in zdravega semena (jajčice) svilnih črvičev in da je pripravljen vsakemu slovenskemu gospodarju imenovanega semena **zastonj** poslati, ki se pri njem oglasi. — Ravno tako tudi cepičev od žlahtnih dreves.

Podvizajte se tedaj slov. gospodarji in oglasite se taki pri imenovanem rodoljubu, ker čas bo že za svilne črviče za letos skorej pri koncu. Skusite vsi, ki imate murvina drevesa in bodite prepričani, da boste imeli v kratkem lepega dobička za mali trud. Napis in pismo se naj napravi: N.p. čast. g. Dom. Čolnik, posestnik pri sv. Benediktu pri Sv. Lenartu Sl. g. per Marburg.

Navodi k narodnemu gospodarstvu.

Del III.

(Dalje.)

15. Ker je pa ta razmera takšna, tedaj ne more biti težave, po tem pravilu družbo človeško vrvnati. Gotovo se nikomur nobena krivica ne zgodi, če se družba tako osnuje, da vsakdo naj si izvoli delo in za nje plačilo, ali lenobo in za njo kazni; nasprotno pa, bila bi velika krivica vzeti komu lastnino, za katero se je trudil, in dati jo drugemu, ki je lenobo pasel. Ravnati se moramo tukaj po prejšnjih vodilih, namreč: da je vsa lastnina porazdeljena, in da je lastnikova pravica zavarovana. Ko je lastnina porazdeljena, vsaki lastnik ima svoje, kar si je pripravil, kdor pa

*) Pud se imenuje ruska vaga, ktere se poslužujejo za večje teže. Pud ima 40 ruskih ali 29-24 naših liber.

si nič ne pridela, nima nič: ko je lastnikova pravica varovana, ta ne more ne krasti ne ropati: zato edini pomoček si svoje potrebščine pridobiti je delati za nje.

16. Iz tega previdimo, da zvesto izvrševanje dobrih postav je na dva načina mnogo koristno in dobitno: varuje se marljivemu in poštenemu človeku vsak dobiček, ki si ga je z svojim delom in svojo zvedenostjo pridobil, lenuh se pa sili delati s tim, da se mu brani si kaj vzeti, kar si ni pošteno pridela. Pošteni, brižljivi in delavni ljudje so zato vedno za postave; le lenuhi, potepuhi in zločinci so proti njim. Človek ki pošteno svoj posel opravlja, ki za svoj živež in druge potrebe rad dela, ne mrmra proti temu, da je lastnina porazdeljena in se po ostrih postavah vsakemu svoja varuje; proti temu tožijo le oni, katerim za delo ni mar, a zato želijo, da bi bilo vse blago obče, da bi ga mogli brez truda, z katerim se pripravljajo, uživati; zato o nekakšnem komunizmu sanjajo in po njem zdihujejo.

17. Pri vsem tem pa se lahko vpraša: kaj je storiti z ubožci in siromaki? Poprej ko na to vprašanje odgovorimo, naj se nam pove, kako in zakaj je ubožec in siromak? Poglejmo, je li revež in slabež na telu in duši, je bolen, slep, brez roke ali noge, je li siročeno in zapuščeno dete, ali vdova z majhnimi otroci? Ali pa je revež ali revka pri tem, da je pri zdravju, vendar pa zdravih rok rabiti noče ter leno in nemarno živi? Ako so prvi vzroki, tedaj se potrebnim mora vselaj pomagati, to zahteva človeška čut in dolžnost; pa pomagati se ima potrebnim le toliko, kolikor jim je v resnici potreba: Če n. p. kdo si polovico za svoj živež sam prislužiti more, dodajmo mu drugo polovico; pa zato ni nobenega vzroka, da bi takšen človek, kteremu se miloščina daja delati nehal in si toliko kolikor mu le mogoče ne sam prislužil. Ako je kdo zato vbog in revež, ker nima dela in posla, naj bi mu se to priskrbelo; ko pa pri vsem tem neče delaliti, naj se pusti brez milosti in miloščine nasledkom lenobe svoje. Po tem načinu se človek naj leži brižljiv in delaven stori, ker vidi, da sta mu le dva pcta, ali delati, ali stradati. Naj nas nikakor ne moti ono evangeljsko pravilo, „kar ubogim storite Bogu storite“, katero pravilo je vsem beračunom popoten list; poznavati imamo poštene nesrečneže in za te vse, kar nam mogoče storiti, pa ne Boga z lenuhi družiti.

18. Zlo narobe je imeti kde takšne občinske zavode, kder se kakoršni bodi ljudje bi brez vsega dela živili, s tim da drugi, ki so delavni za nje davke plačujejo. Takšne naprave so delavnim na mnogo pohujšanje, ker vidijo, da morajo tudi za lenuhe delati; pa tudi vbožcem se s tim škoduje: človek je mnogo srečnejši, častljivejši, poštenejši zdravjši, krepostnejši, kedar si sam z svojim delom kolikor more vsakdanji kruh pripravlja. Ni kaj sramotnejšega, kakor videti zdravega in čvrstega človeka beračiti in eiganiti; pa kdor se je le nekoliko po svetu ogledal, lahko prevede, kolika množica ljudi živi samo z nesramno beračijo; ti gnjusni beračuni pa plodijo in izrejajo brojne otroke svoje za ravno takšno življenje. Ti ljudje so vsi razuzdani, nezmerni, reveži do gnjusa, grdobni na telu in duši: nepripravljajo ničesar, škodijo marljivim povzivaje jim njihove prideleke; kolikor bolje bi bilo pustiti vsakega takšnega človeka pravični osodi, naj bi delal ali stradal, prisilil bi se tako k marljivosti, postal bi pošten, častljiv in vreden ud družbe človeške.

19. Mnogo ljudi je vendar tako nevednih, da niti ne znajo delati, niti ne previdijo dobiček, kterege bi jim delo donasalo: zvedenost in znanje je tedaj prvi navod in naj večji nagon k marljivosti in delovanju. Iz tega vidimo, da zveden človek, ni samo pri vsaki stvari bolj prebrisan in previden, temoč mnogo bolj marljiv nego neveden. Jasno pa je dalje, da kar velja za enega človeka, velja za celo družbo, občino, narod, državo. Bolj ko se kdo izobražuje, izučuje in izurja srečnejši more biti, ugodnejše in prijetnejše si življenje pripraviti: srečnejšo ko tedaj katero deželo ali narod imeti hočemo, bolj imamo skrbeti da narod v izvedenosti napreduje.

(Dalje prihodnjič.)

Pod Lipo.

Podučivni in vgodni pogovori.

(Iglič in Debelko stojita pri topli peči in se pogovarjata.)
Debelko: Kdo bi si bil mislil pred nekimi dani, da bo še toliko snega padlo in da bomo morali spet kožuho oblačiti.

Iglič: To pri nas na Štajerskem ob tem času celo ni nič nenavadnega. Pohor se začne na enkrat kaditi, potegne mrzel veter in snega imamo na enkrat zadosta, jeden topel dan ga vendar spet vsega požre in postane toplo. Pa zdaj še le naj pada, saj nam še zdaj nobenega kvara ne napravi.

Debelko: Kaj nobenega kvara ne? — Iz tega se vidi, da vi o gospodarstvu celo nič ne veste. Jaz pa vam povem, da mi je prav lepega kvara napravil.

Iglič: Kakega neki? Morebiti niste doma bili in ste domu grede mokri postali.

Debelko: Vi imate same burke v glavi. Ali to ni zadosti kvara, da so moje žlahtne breskve, ki so že tako lepo cvele, pomrzle.

Iglič: Drevesa gotovo niso pomrzla, samo cvetje je čuk vzel in letos sada ne boste dobili to je vse, ali je pa to vredno, da toliko o tem govorite, saj brez breskev jedno leto tudi lahko živite.

Debelko: Živim že brez breskev tudi, ali žal mi je vendar zanje.

Iglič: Pustiva zdaj to na stran in mi rajše rešite sledečo zastavico, ki mi je ravno na misel došla: „Brez perot so tice priletele, — So brez nog se na drevesa vsele, — Je brez rok jih hudi mož pregnal; — In brez ust še hujši jih pojel. — No povejte, kaj je to?“

Debelko: Hodite k čuku z vašimi zastavicami, saj to ni mogoče, da bi tice brez perot letale.

Iglič: Vi pač nimate celo nič poetičnega duha. To je tukaj rečeno samo v prenesenem pomenu in tice pomenijo sneg, mož brez rok veter in mož brez ust je solnce. — Morate tudi večkrat malo na poezijo misliti ne samo na breskve, posebno v zdajnjih časih.

Debelko: Ravno v zdajnjih časih celo ne, ker zdajni časi nimajo celo nič poetičnega.

Ljubomir (*nastopi z mnogimi drugimi kmeti*): No, kaj pa vidva začneta, ali sta že brala „Slov. narod“ in kako se vama dopada?

Iglič: Brala sva ga brala, in meni se je naj bolj dopal on sestavek, kateri spet L. Svetca malo tepe in rado-veden sem, kaj bo Svetec na to rekel.

Semenko: Kaj more na to reči, celo nič, saj je gola resnica, ktera se mu je že večkrat povedala, in g. poslanec, še dozdej nam ni dal odgovora, s katerim bi svoje postopanje opravičil.

Ljubomir (*hitro*): Ker mu to ni bi bilo mogoče, in zatoraj molči. Pustimo vendar zdaj Svetca in govorimo rajši dalje o drugi politiki.

Blagotič: Tako je prav. Razlagajte nam spet dalje, kaj je država, zadnjikrat ste nam rekli, da nam hočete z primerleji pokazati razliko med staro in novo državo, činite tedaj danas to, prosimo.

Ljubomir: Dobro, tako poslušajte. Razlika med novo in staro državo vam bode naj bolj jasna, če si mislite človeka od svoje prve otročje dobe do moške in jegovo obleko, ktero je v vseh teh dobah nosil, namreč, kakor otrok, fant, mladeneč in mož. Kolikrat človek jedni dobi odraste, se mu da druga obleka, obleka namreč, ktera ima dobi primerno podobo in kraj.

Iglič: O to jaz kot krojač naj bolj znam, to je gola resnica.

Semenko (*mu z roko pomigne naj molči*): Kar o posameznem človeku, to tudi velja o državi, ktera je sicer društvo ljudi, ktero si vendar tudi moramo misliti kakor osebo. Stara država še je bila ali v plenici ali še je nosila celo otročjo obleko, nova država pa nosi obleko moža. Kar se pri obleki pravi podoba ali kraj to se pri državi imenuje vravnava države.

Zalec: Kaj pa to je državna vravnava?

Ljubomir: Državna vravnava je zunajna predstava države. Ravno kakor se vsaki človek po svoji obleki predstavlja in s tem bolj prikupi, čim lepše se mu obleka prilaga in čim čistejša je, tako ravno tudi pri državi, čije vrednost se ceni samo po njeni vravnavi.

Semenko: Če sem vaše razlaganje dobro razumel, se mi zdi, da morajo biti različne državne vravnave.

Ljubomir: Tako tudi je, in razlika med državnimi vravnami se nahaja posebno v razliki, kako različne države izvršavajo državno oblast.

Zalec: Kaj pa je državna oblast?

Ljubomir: Državna oblast je pooblastilo v imenu države to storiti, po čem se namen in cilj države dosegne. Razlike državnih oblasti činijo tedaj različne državne vravnave.

Semenko: Ktere posebno državne vravnave pa tedaj imamo?

Ljubomir: O tej prihodnjič in sicer danas teden, če bomo imeli časa. Z Bogom!

Prebivavci sveta.

Na zemlji biva 1288 milionov ljudi. Med njimi je 369 mil. kavkaškega plemena, 552 mil. mongolskega, 190 mil. etiopskega 200 mil. malajskega in 1 mil. ameriškega plemena. Govorijo 3604 jezikov in imajo 1000 različnih ver. Čez leto umrje okoli 33 mil. ljudi, v enem dnevu 91.954, v jedni uri 3730 in v jedni minuti 60. — Toliko pa se jih tudi rodi, če ne več. — Jemaje srednjo premero živi jeden samo 33 let. Jeden četrť ljudi umrje pred 7. letom, polovica pred 17. letom. — Od 10000 ljudi doživi samo jeden 100 let od 500 jeden 80 let od 100 jeden 65 let. — Od vseh prebivavcev sveta sam $\frac{1}{8}$ del more nositi orožje. 335 mil. je kristjanov, 5 mil. židov, 600 mil. aziatske vere, 100 mil. mahomedancev in 200 mil. ajdov. Med kristjani je 170 mil. rimske, 76 mil. grške vere in 80 mil. protestantov.

Dopisi.

V Mariboru 14. aprila. Na veliki petek in soboto je pri nas padlo spet mnogo snega in še danas ga je po vinogradih zadosti, tudi mraz je bil zadost oster, kvara vendar skoraj nobenega ni napravil. Na polju se vse lepo kaže.

8. t.m. je imela tukajšna kmetijska podružnica sejo, pri kateri se je mnogo članov vdeležilo. Spočetka se je mnogo časa poratilo s zatožbo proti predsedniku dr. Mülle-ju; ker mu vendar nasprotniki tega niso mogli dokazati, zastran česar so ga zatožili, namreč da bi on bil zares nasproti deloval onemu odboru, ki se je poprijel mitničnih zadev, so tožbo spet odstranili. — Čuditi je se, da je g. dr. Mülle bil s tem zadovoljen, ker ga je ravno ta stranka prej po časnikih hudo ogovarjala! — V tej seji se je tudi sklenolo, naj se na podlagi dosedajnih skušenj osnuje nov mitničen red glede na gospodarske vožnje in naj se natanko odloči, ktere vožnje so gospodarske. V ta namen izvoljen odbor (gg. Brandstetter, dr. Dominkuš in stotnik Seidl) ima tudi preiskavati, kako bi se dali sedanji dohodki od mitnic nadomestiti.

Iz Ribnice. Ko sem v 13. listu „Slov. Gospodarja“ bral dopis iz Koroške, v katerem je stalo, da koroški deželni odbor celo ne gleda na §. 19 temeljnih postav in da slovenskim srenjam samo nemški dopisuje; mi je na enkrat nehote na misel došlo, da morebiti imenovani odbor ne dobiva postav v svoji „Amtssprachi“, temoč v slovenskem jeziku. — Mogoče bi bilo, ker naše slovenske srenje dobivajo postav v nemškem jeziku, morebiti zato, da jih ne bi razumele. Čuli smo, da se v Beču tiskajo postav v nemškem in slovenskem jeziku, mogoče je tedaj, da se je pri razpošiljanju vrinola kaka pomota, in da Slovenci dobivajo nemško tiskane postav, Nemci pa slovensko tiskane, Celovski deželni odbor pa ne bere Slovenščine, ker ni jegova „Amtssprache“ in zatoraj je tudi mogoče, da še §. 19 ne pozna. Pred jednim mesecem je srenja „Janžev vrh-Arlea“ pisala v „Amtssprache“ okrajnemu uradu, in prosila naj bi ji blagovolil oznaniti, kje se dobivajo nove, vsaki srenji potrebne postav v slovenskem jeziku tiskane; mesto vsakega odgovora je vendar dobila slovenska srenja postav v nemškem jeziku t. j. v „Amtssprachi“ tiskane. Prebirali smo jih, kolikor nam je bilo mogoče in res smo našli v njih prav lepo natisnen §. 19 in smo se po tem takem z lastnimi očesi prepričali, da se §. 19 res nahaja na papirju. — Radi pa bi vendar tudi izvedeli, kaj naši slovenski državni poslanci prav za prav na Dunaju delajo? —

Politični ogled.

Dunajska vlada je razglasila po svojih časnikih, da hoče za zdaj ostati pri svojih denarstvenih predlogih. — Minister Brestel pa je naznanil, da hoče stopiti iz ministerstvu če ne bi mogel vpeljati davek na premoženje.